Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000409

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-03-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Уманського національного університету № 142/ст від 22.05.2026

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зеленчук Іван Дмитрович
2. Ivan D. Zelenchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 103

Назва наукової спеціальності: Науки про Землю**

Галузь / галузі знань: природничі науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Науки про Землю

Дата захисту: 24-04-2026

Спеціальність за освітою: Видобування нафти і газу

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12101

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 67.01.94, 39, 39.01.94

Тема дисертації:

1. Оцінка порушення взаємодії інертних та живих компонентів ландшафту при роботі будівельної галузі

2. Assessment of the violation of the interaction of inert and living components of the landscape during the work of the construction industry

Реферат/анотація:

1. Дсертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 10 природничі науки за спеціальністю 103 науки про Землю. – Уманський національний університет. Умань, 2026. У дисертації досліджено інертні компоненти природних та антропогенно змінених ландшафтів які формуються в різних фізико-географічних умовах та зазнають негативного впливу будівельної діяльності. Враховуючи тенденцію перенесення промислових підприємств в західні регіони України, виникає гостра необхідність комплексної оцінки впливу будівельної діяльності на ландшафтні комплекси. Особливої уваги при цьому заслуговують питання порушень взаємодії між інертними (рельєф, ґрунти) та живими (рослинність, ґрунтова біота) компонентами ландшафту, що визначають структурно-функціональну цілісність та екологічну стабільність геосистем. Будівельна діяльність, включно з земляними роботами, зміною гідрологічного режиму та локальним забрудненням, призводить до змін морфоструктури рельєфу, активізації ерозійних процесів, ущільнення ґрунтів і порушення їх природних властивостей. Це зумовлює як локальні, так і каскадні

екогеоморфологічні трансформації, що порушують цілісність ландшафтних комплексів і погіршують їхню здатність до саморегуляції. У вітчизняних класифікаціях ландшафтів усе більша увага приділяється різним видам антропогенно-змінених ландшафтів, до яких, зокрема, належать дорожні та будівельні. Ці ландшафти є найбільш трансформованими людиною, передусім через докорінний вплив на літогенну основу. Віднесення нами ґрунтів і рельєфу до інертних компонентів ландшафту обумовлене, передусім, бажанням більш повно реалізувати інженерний потенціал конструктивної географії, зокрема, при дослідженні будівельної галузі. Для цього автором уточнена класифікація антропогенно-змінених ландшафтів через введення в неї інертних, мобільних та активних компонентів. Таке уточнення є найбільш актуальним для будівельної галузі, яка на різних етапах здійснення будівельних робіт у різний засіб використовує (трансформує, деструктурує, відновлює та ренатуралізує) названі ландшафтні компоненти. Головною гіпотезою дослідження є припущення, що застосування сучасних методів будівництва та модерних будівельних технологій здатне знизити традиційно високий для будівельної галузі техногенний тиск на ландшафти. При цьому головна увага має бути приділена техногенним трансформаціям таких інертних компонентів ландшафту, як ґрунти та рельєф. Світова будівельна галузь завдяки щорічному переміщенню у геосфері планети величезних мас інертної речовини чинить суттєвий вплив на природні і антропогенно змінені ландшафти, співставний з відомою «геологічною силою» В.І.Вернадського. Так, сучасна «глобалізація» виробництва здійснюється за допомогою просторового перерозподілу різноманітних ресурсів в інтересах розвинутих країн. В модерних наукових роботах концепція просторового перерозподілу отримала продовження у дослідженні «екологічного сліду людства». Тенденції просторового перерозподілу мають яскравий прояв у сучасному розвитку будівельної галузі. Зокрема, в Україні певна кількість виробництв (виготовлення тари; виробництво меблів, віконних і дверних конструкцій; фасування сипучих будівельних сумішей) та інфраструктури (торговельні центри, складські комплекси, станції технічного обслуговування, тощо) нині «дрейфують» у приміські зони (індустріальні парки та виробничо-логістичні комплекси Київської, Львівської, Черкаської, Тернопільської, Житомирської та інших областей), а подекуди – навіть у сільську місцевість. Звичайно ж, що названі виробництва вимагають будівництва нових приміщень і споруд. Зважаючи на предметне поле наук про Землю, їхнє головне завдання полягає у дослідженні як окремих компонентів ландшафтів так і усього ландшафтного різноманіття. Відтак, об’єктами дослідження нами були обрані території активного техногенезу, пов’язаного з будівельною діяльністю. Усі вибрані нами об’єкти розглядались через призму головних завдань нашого дослідження, серед яких були: - характеристика головних фізико-географічних умов будівельних майданчиків; - аналіз віддаленості будівельних майданчиків від населених пунктів та елементів інфраструктури; - систематичні дослідження (з відбором проб та проведенні хімічних аналізів) інертних компонентів ландшафту – ґрунтів та геологічної будови; - оцінка впливу кожної із стадій будівельного процесу на ландшафтну оболонку; - детальні дослідження реакції ландшафтних систем на будівельні роботи, зокрема із застосуванням геохімічного аналізу. Досліджувані об’єкти знаходяться в різних локаціях переважно правобережної України. Це - об’єкт №1 (місто Збараж, Тернопільська область); об’єкт №2 (селище Велика Димерка, Київська область); об’єкт №3 (село Великий Житин, Рівненська область); об’єкт №4 (місто Надвірна, Івано-Франківська область); об’єкт №5 (село Бенедиківці, Закарпатська область). Вибір названих об’єктів не мав на меті підкреслення певних геопросторових закономірностей.

2. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 10 natural sciences, specialty 103 earth sciences. – Uman National University. Uman, 2026. The dissertation investigates the inert components of natural and anthropogenically modified landscapes that are formed in different physical and geographical conditions and are negatively affected by construction activities. Given the tendency of industrial enterprises to relocate to the western regions of Ukraine, there is an urgent need for a comprehensive assessment of the impact of construction activities on landscape complexes. Particular attention is paid to the issues of violations of the interaction between inert (relief, soils) and living (vegetation, soil biota) components of the landscape, which determine the structural and functional integrity and ecological stability of geosystems. Construction activities, including excavation works, changes in the hydrological regime and local pollution, lead to changes in the

morphostructure of the relief, intensification of erosion processes, soil compaction and disruption of their natural properties. This causes both local and cascading ecogeomorphological transformations that disrupt the integrity of landscape complexes and impair their ability to self-regulate. In domestic landscape classifications, increasing attention is paid to various types of anthropogenically modified landscapes, which include, in particular, road and construction landscapes. These landscapes are the most transformed by man, primarily due to the fundamental impact on the lithogenic base. Our attribution of soils and relief to inert landscape components is due, first of all, to the desire to more fully realize the engineering potential of constructive geography, in particular, when studying the construction industry. For this purpose, the author has clarified the classification of anthropogenically modified landscapes by introducing inert, mobile and active components into it. Such clarification is most relevant for the construction industry, which at different stages of construction works uses (transforms, destructs, restores and renaturalizes) the named landscape components in various ways. The main hypothesis of the study is the assumption that the use of modern construction methods and modern construction technologies can reduce the traditionally high man-made pressure on landscapes for the construction industry. In this case, the main attention should be paid to man-made transformations of such inert landscape components as soils and relief. The global construction industry, due to the annual movement of huge masses of inert matter in the geosphere of the planet, has a significant impact on natural and anthropogenically changed landscapes, comparable to the well-known "geological force" of V.I. Vernadsky. Thus, the modern "globalization" of production is carried out through the spatial redistribution of various resources in the interests of developed countries. In modern scientific works, the concept of spatial redistribution has been continued in the study of the "ecological footprint of humanity". The trends of spatial redistribution are clearly manifested in the modern development of the construction industry. In particular, in Ukraine, a certain number of industries (manufacturing of containers; production of furniture, window and door structures; packaging of loose building mixtures) and infrastructure (shopping centers, warehouse complexes, service stations, etc.) are currently “drifting” into suburban areas (industrial parks and production and logistics complexes of Kyiv, Lviv, Cherkasy, Ternopil, Zhytomyr and other regions), and in some places even into rural areas. Of course, the above-mentioned industries require the construction of new premises and structures. All the objects we selected were considered through the prism of the main tasks of our research, among which were: - characterization of the main physical and geographical conditions of construction sites; - analysis of the distance of construction sites from settlements and infrastructure elements; - systematic studies (with sampling and chemical analysis) of inert components of the landscape - soils and geological structure; - assessment of the impact of each stage of the construction process on the landscape envelope; - detailed studies of the reaction of landscape systems to construction work, in particular with the use of geochemical analysis. The objects under study are located in different locations in the right-bank Ukraine. These are object No. 1 (city of Zbarazh, Ternopil region); object No. 2 (village of Velyka Dymerka, Kyiv region); object No. 3 (village of Velyka Zhytyn, Rivne region); object No. 4 (city of Nadvirna, Ivano-Frankivsk region); object No. 5 (village of Benedykivtsi, Zakarpattia region).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Сонько С. П., Зеленчук І. Д. Вплив будівництва на ландшафти лісостепової зони України. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2024. №42. С. 24–34.
- Сонько С., Зеленчук І. Використання новітніх технологій у будівництві для зменшення шкідливого впливу на інертні компоненти ландшафту. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії.

2022. №35. С. 32–38.
- Зеленчук І. Д. Ландшафтно-геохімічна деструкція територій інтенсивного будівництва. Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica et Recreatio. 2025. Вип. 3. С. 28–40.
- Сонько С. П., Зеленчук І. Д., Новікова Т. П. Промислове будівництво, як чинник деструкції природних ландшафтів і втрати потенціалу екосистемних послуг. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2025. Вип. 43. С. 63-77.
- Сержантова Ю. Ю., Марченко О. І., Зеленчук І. Д. Використання новітніх технологій для моніторингу та збереження довкілля: Роль дронів, супутників та штучного інтелекту. Екологічні науки. Науково-практичний журнал. 2024. № 5(56). С. 182–188.
- Sonko S. P., Zelenchuk I. D. Restoration of lost natural landscapes and formation of local undisturbed ecosystems a case study of recreational zones construction in Kyiv / Відновлення втрачених природніх ландшафтів та формування локальних непорушних екосистем на прикладі будівництва рекреаційних зон у м. Києві. SWorldJournal. 2024. No 28-02. С. 93–101. https://doi.org/10.30888/2663-5712.2024-28-00-010
- Zelenchuk I. The potential of 3D-printed constraction in the post-war rebuilding of Ukraine: Assessment of impact on landscape components. / Зеленчук І. Потенціал 3D-друкованого будівництва у післявоєнній відбудові України: Оцінка впливу на ландшафтні компоненти. SWorldJournal. 2024. No 27-02. С. 50–61. https://doi.org/10.30888/2663-5712.2024-27-00-014
- Zelenchuk I. Restoration of soils and ecosystems after construction: Reclamations an impotent tool for restoring the interaction between inert and living components of the landscape. / Зеленчук І. Відновлення ґрунтів те екосистем після будівництва: Рекультивація як важливий інструмент відновлення взаємодії між інертними та живими компонентами ландшафту. Norwegian Journal of development of the International Science. 2024. No 134. С. 17–22. https://doi.org/10.5281/zenodo.11639772
- Zelenchuk I. D. Landscape and geochemical consequences of intensive construction in the urban environment of the city of Kyiv / Ландшафтно-геохімічні наслідки інтенсивного будівництва в урбанізованому середовищі міста Києва. Міжнародна наукова конференція "Innovations and Prospects for the Development of Modern Science" 19.11.2025. Науковий журнал «Advanced top technology», № 9. С.33–36.
- Zelenchuk I. D. Sustainable development and coastal landscape management in Andalusia: an assessment of environmental conditions under urbanization pressure / Сталий розвиток і управління прибережними ландшафтами Андалусії: оцінка екологічного стану в умовах урбанізаційного тиску. Науково-практична конференція «Новітні технології сучасного суспільства». Scientific and Practical Conference "Innovative Technologies of Modern Society" 21-23.11.2025. Науковий журнал «Advanced top technology», № 9. С.75–76. ISSN 3041-1998 (online) https://doi.org/10.61718/att.
- Zelenchuk I. D. Integration of innovative construction technologies for reducing anthropogenic pressure on abiotic and biotic components of the landscape / Застосування інноваційних технологій у будівництві для мінімізації впливу на інертні та живі компоненти ландшафту. Науково-практична конференція «Новітні технології сучасного суспільства». Scientific and Practical Conference "Innovative Technologies of Modern Society" 23-25.05.2025. Науковий журнал «Advanced top technology», № 9. С.75–76. ISSN 3041-1998 (online) https://doi.org/10.61718/att Publisher ID: 7886.
- Zelenchuk I. D. The impact of construction on the inert and living components of the landscape during the development of the production and industrial infrastructure of Ukraine / Вплив будівництва на інертні та живі компоненти ландшафту під час розбудови виробничо-промислової інфраструктури України. International scientific conference. Nature Conservation as an Essential Prerequisite for Preserving Humanity. March 19–20, 2025. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. 92 pages. https://doi.org/10.30525/978-9934-26-541-9-17
- Sonko S. P., Zelenchuk I. D. Restoration of natural landscapes with subsequent ecosystems formation as case study of recreational zones construction in Kyiv: Landscape analysis / Відновлення ландшафтів з

подальшим формування екосистем на прикладі будівництва рекреаційних зон у м. Києві: Ландшафтний аналіз. Міжнародна конференція Sworld-Us Conference Proceedings, 1(usc27-00), 2024-11-30 С.59–65.

- Zelenchuk I. D. Landscape-ecological approaches to restoring natural landscapes and developing urban ecosystems the case of recreational zone construction in Kyiv / Ландшафтно-екологічні підходи до відновлення природних ландшафтів та формування міських екосистем на прикладі розбудови рекреаційних зон у Києві. International scientific conference. Actual problems of natural sciences development amidst the evolution of artificial intelligence. December 25–26, 2024. Riga, the Republic of Latvia. С. 55–57. https://doi.org/10.30525/978-9934-26-521-1-13.
- Зеленчук І. Д. Будівництво дерев'яних житлових комплексів як спосіб збереження живих та інертних компонентів ландшафту в Швеції. XVI International Scientific and Practical Conference. New ways of improving outdated methods and technologies. Copenhagen, Denmark, Desember 17 – 20. 2024. P.100-104. http://dx.doi.org/10.46299/isg.2024.2.16
- Зеленчук І. Д. Оцінка впливу 3D-друкованого будівництва на ландшафтні компоненти в умовах післявоєнної відбудови України. IV International scientific and practical conference «Science, technology, innovation: global trends and regional aspect», Tallinn, Estonia, September 24-27, 2024. P.61-65.
- Сонько С. П., Зеленчук І. Д. Дослідження антропогенної перетвореності ландшафтів в процесі розбудови індустріальних парків України. XVIII International Scientific and Practical Conference «Modern challenges: trends, problems and prospects development», Copenhagen, Denmark. May 07-10, 2024, P.75-78. http://dx.doi.org/10.46299/isg.2024.1.18
- Зеленчук І. Д., Сонько С. П. Дослідження ступеню антропогеннного навантаження на ландшафти в процесі розбудови індустріальних парків України. Охорона довкілля: Збірник наукових статей XIX Всеукраїнських наукових Таліївських читань Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. м. Харків, 27 жовт. 2023 р. С. 145–147. URL: https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/32287/1/Konf_Bezsonnyi1_Talii vski.pdf
- Сонько С. П., Зеленчук І. Д. Аналіз шкідливого впливу новітніх технологій в будівництві на інертні компоненти ландшафту. Modern scientific trends and youth development. матеріали XXIX Міжнародної науково-практичної конференції, м. Варшава, Польща. 25-28 липня 2023р. С.87-91 http://dx.doi.org/10.46299/isg.2023.1.29

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0108U009772 0121U112521

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сонько Сергій Петрович

2. Serhii Sonko

Кваліфікація: д.геогр.н., професор, 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7080-9564

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крайнюков Олексій Миколайович
2. Oleksii M. Krainiukov

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5264-3118

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузик Ігор Романович
2. Ihor R. Kuzyk

Кваліфікація: д.філософ, 103

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4491-1071

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гудзевич Анатолій Васильович

2. Anatolii V. Hudzevych

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8884-9436

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравцова Ірина Віталіївна

2. Iryna V. Kravtsova

Кваліфікація: д. геогр. н., доц., 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3431-473X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Кисельов Юрій Олександрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Кисельов Юрій Олександрович

Відповідальний за підготовку облікових документів Коротєєв Микола Анатолійович

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності



Юрченко Тетяна Анатоліївна